

Politik Bilim

Türkiye'nin bilim ve teknoloji politikası var mı? (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>

TÜBİTAK'ın [bir anlamda devletimizin bir] web sitesinde duran Vizyon 2023 Strateji Belgesi ve bu belgede ortaya konan stratejinin ana hatlarından söz etmiş ve 'bu strateji uygulamada mı', sorusunu ortaya atmıştım. Sorunun yanıtını bulmak için 13 Mayıs 2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan **Dokuzuncu Kalkınma Plânı Stratejisi (2007-2013)**'e bakacaktık; ama önce, Vizyon 2023 Strateji Belgesi'ne ilişkin bir iki noktaya daha değineceğim. O belgede denmekteydi ki:

“Bilim ve teknolojide yetkinleşmek ve bu yetkinliği ekonomik ve toplumsal faydaya dönüştürebilmek, **'bilgiye dayalı bir ekonomi'** kurmak anlamına gelmektedir. Zâten bütünleşmeyi arzu ettiğimiz Avrupa Birliği de vizyonunu, '2010 yılında dünyanın rekabet gücü en yüksek ve en dinamik bilgi ekonomisi hâline gelmek' olarak belirlemiştir. Bilgiye dayalı ekonominin omurgasını ise **Ulusal Yenilik [İnovasyon] Sistemi** oluşturacaktır. Ulusal Yenilik Sistemi, Türkiye'nin,

- Sürekli yeni bilgi ve bu bilginin kaynağı olan bilim ve teknolojiyi üreterek, nitelikli iş gücüne dayalı yüksek katma değer yaratabilmesinin;
- Bu sâyede küresel rekabet gücü kazanıp ulusal gelirini yükseltebilmesi ve
- Sürdürülebilir bir biçimde kalkınmasının aracı olacaktır.

“O hâlde Türkiye'nin mevcut Ulusal Yenilik Sistemi'nin eksik halkalarının tamamlanıp bütün halkaları mükemmelleştirilerek ve dayandığı toplumsal kültür tabanı da geliştirilerek etkin bir biçimde işleminin sağlanması şarttır. Ayrıca, ulusal yenilik sistemini, yerel düzeydeki yenilikçi, yaratıcı yetenek birikimlerini etkin bir biçimde harekete geçirip geliştirebilme açısından tamamlayacak bölgesel yenilik sistemlerinin de kurulması gerekir.

“Küresel düzenlemeler ya da sübvansiyonlarla [devletin sağladığı desteklerle] ilgili sınırlamaların Türkiye için bir tehdit oluşturmaması için ARGE yoluyla bilgiyi üretip etkin olarak kullanabilmek, kısacası bilgiyi ekonominin temeli hâline getirebilmek gerekir. Dünya pazarlarında rekabet üstünlüğü kazanabilmenin başka bir yolu yoktur. Bilim, teknoloji ve yenilikte yetkinleşme stratejisi bunu sağlayacaktır.”

Belgede, ayrıca, öngörülen stratejinin başarıya ulaşması için şu kritik hususlara dikkat edilmesi gerektiği de önemle vurgulanmaktaydı:

“Öngörülen stratejinin siyasî iradenin bu yöndeki kararlılığı ve sürekliliği olmaksızın hayata geçmesi mümkün değildir. Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetlerinin, sürecin sağlıklı bir biçimde işleminin için gereken kaynakların tahsisi konusunda cesur ve eşgüdüm konusunda taviz vermeyen bir tavır almaları; bilim, teknoloji ve yenilikte yetkinleşmeye yönelik faaliyetleri siyasî partiler üstü bir plâtfomda değerlendirmeleri gelenek hâline gelmelidir.

“Vizyon 2023'ü erişilebilir kılmak için bilim, teknoloji ve yenilikte yetkinleşmek iddialı bir hedefdir. Bu, ülke çapında bir dönüşümü gerektirir. Bunun için her kamu kurumunun, kendi ilgi alanında, kaynağı bu strateji belgesi olan 2023 odaklı bir vizyona ve hedeflere sahip olması beklenmektedir. Ekonomi ile ilgili düzenlemelerde, kamu bütçesinin hazırlanmasında, yıllık finansman programlarında, teşvikler ve vergilendirme ile ilgili düzenlemelerde, kamunun tedarik politikasının belirlenmesinde, eğitim ve öğretim programlarında 2023 Vizyonu ve hedeflerinin dikkate alınması başarının ön şartıdır.

“Toplumsal algılama ve destek, arzu edilen geleceğin yaratılması yönünde yürütülecek faaliyetlerin arkasındaki en büyük itici güçtür. Toplumun her kesiminde, bilgi temelli ekonomi ve bu ekonomiyi kurmaya yönelik faaliyet ve hedefler konusunda farkındalık düzeyi artırılmalı, bu tür faaliyetlere geniş çaplı katılımı sağlayacak sistemler oluşturulmalıdır.”

Önerilen bu strateji doğru ya da yanlış bulunabilir ya da yetersiz olabilir. Ama, doğruysa yürürlükte mi; yanlış ya da yetersizse, yerine ne konmuş; **Dokuzuncu Kalkınma Plânı Stratejisi (2007-2013)** bu konuda ne diyor, önümüzdeki hafta ona bakacağız.

CBT. 07 Temmuz 2006